DOMSTOLENS DOM
av den 6 oktober 1976*

I mål 14/76

har Cour d'appel i Mons till domstolen gett in en begäran om förhandsavgörande, enligt artikel 1 i protokollet om domstolens tolkning av konventionen av den 27 september 1968 om domstols behörighet och om verkställighet av domar på privaträttens område, i det mål som pågår vid den nationella domstolen mellan

A. de Bloos, SPRL, Leuze, Belgien,

och

Société en commandite par actions Bouyer, Tomblaine (Meurthe-et-Moselle) Frankrike.

Begäran avser tolkningen av artikel 5 i konventionen om domstols behörighet och om verkställighet av domar på privaträttens område som undertecknades i Bryssel av de sex ursprungliga medlemsstaterna i gemenskapen den 27 september 1968.

DOMSTOLEN

sammansatt av ordföranden R. Lecourt, avdelningsordförandena H. Kutscher och A. O'Keeffe samt domarna A. M. Donner, J. Mertens de Wilmars, P. Pescatore, M. Sørensen, A. J. Mackenzie Stuart och F. Capotorti,

generaladvokat: G. Reischl,
justitiesekreterare: A. Van Houtte,

meddelar följande

dom

DOMSKÄL

1 Genom dom av den 9 december 1975, som inkom till domstolens kansli den

* Rättegångsspråk: franska.

13 februari 1976, har Cour d'appel i Mons, i enlighet med protokollet av den 3 juni 1971 om tolkningen av konventionen av den 27 september 1968 om domstols behörighet och om verkställighet av domar på privaträttens område (nedan kallad konventionen), ställt frågor till domstolen om tolkningen av artikel 5.1 och 5.5 i konventionen.

2 Det framgår av domen om hänskjutande att målet vid den nationella domstolen på detta stadium berör den belgiska domstolens behörighet att avgöra en talan som en ensamåterförsäljare med säte i Belgien väckt mot sin leverantör som är etablerad i Frankrike.

3 Under påstående att leverantören ensidigt med omedelbar verkan sagt upp det ovannämnda avtalet har ensamåterförsäljaren väckt talan mot leverantören vid belgisk domstol och yrkat att avtalet enligt belgisk lag skall hävas genom dom på grund av leverantörens avtalsbrott och att skadestånd skall betalas.

4 Sedan den belgiska domstolen i första instans förklarat sig obehörig att avgöra tvisten har ensamåterförsäljaren överklagat till Cour d'appel i Mons.

5 Den första frågan går ut på att domstolen skall avgöra om uttrycket "förpliktelse" i artikel 5.1 i konventionen, i en tvist där en ensamåterförsäljare anklagar leverantören för att ha brutit ensamåterförsäljaravtalet, skall tolkas så att det omfattar varje förpliktelse som följer av ramavtalet om ensamåterförsäljning och till och med av de försäljningar som gjorts till följd av det avtalet, eller så att det omfattar enbart den förpliktelse som ligger till grund för den rättsliga prövningen.

6 I det senare fallet ombeds domstolen vidare att avgöra om uttrycket "förpliktelse" i ovannämnda artikel 5.1 syftar på den ursprungliga förpliktelsen, förpliktelsen att ersätta motsvarigheten till den ursprungliga förpliktelsen, förpliktelsen att betala skadestånd i det fall den ursprungliga förpliktelsen fallit bort på grund av att avtalet hävts eller sagts upp, eller, slutligen, förpliktelsen att betala en "skälig ersättning" eller t.o.m. en "tilläggsersättning" enligt den belgiska lagen av den 27 juli 1961.

7 Enligt artikel 5.1 i konventionen kan talan mot den som har hemvist i en konventionsstat väckas i en annan konventionsstat

"1. om talan avser avtal, vid domstolen i den ort där den förpliktelse som talan avser har uppfyllts eller skall uppfyllas".

8 Som framgår av dess preambel, syftar konventionen till att fastställa den internationella behörigheten för konventionsstaternas domstolar, att underlätta erkännande och tillskapa ett snabbt förfarande för att säkra verkställighet av domar.

9 Dessa syften kräver att antalet domstolar som är behöriga i fråga om ett och samma avtal begränsas i möjligaste mån.

10 Artikel 5.1 i konventionen kan alltså inte tolkas så, att den avser vilken förpliktelse som helst som följer av avtalet i fråga.

11 Med uttrycket "förpliktelse" avses tvärtom i artikeln den avtalsenliga förpliktelse som ligger till grund för talan.

12 Denna tolkning bekräftas för övrigt tydligt av lydelsen i de italienska och tyska versionerna av bestämmelsen.

13 Därav följer att vid bestämmandet av uppfyllelseorten enligt ovannämnda artikel 5 är den förpliktelse som skall beaktas, den som svarar mot den avtalsrättighet sökanden åberopar som grund för sin talan.

14 Om sökanden kräver skadestånd eller yrkar att avtalet skall hävas på grund av motpartens avtalsbrott, är den förpliktelse som avses i artikel 5.1 förfarande den avtalsförpliktelse vars bristande uppfyllelse åberopas till stöd för sådana yrkanden.

15 Svaret på den första frågan blir därför följande. I en tvist mellan en ensamåterförsäljare och hans leverantör där den förre anklagar den senare för att brutit ensamåterförsäljaravtalet, avser begreppet "förpliktelse" i artikel 5.1 i konventionen av den 27 september 1968 om domstols behörighet och om verkställighet av domar på privaträttens område, den avtalsförpliktelse som ligger till grund för talan, dvs. leverantörens förpliktelse som svarar mot den avtalsrättighet som åberopas som grund för ensamåterförsäljarens talan.

16 I en tvist som avser följderna av leverantörens brott mot ett ensamåterförsäljaravtal, exempelvis betalning av skadestånd eller hävning av avtalet, är den förpliktelse som skall beaktas vid tillämpning av artikel 5.1 i konventionen, den förpliktelse som leverantören har enligt avtalet och vars bristande uppfyllelse åberopas till stöd för ensamåterförsäljarens yrkande om skadestånd eller hävning av avtalet.

17 Vad gäller talan om betalning av tilläggsersättning är det den nationella domstolens sak att undersöka om det, enligt den lag som är tillämplig på avtalet, rör sig om en självständig avtalsförpliktelse eller om en förpliktelse som träder i stället för en icke uppfylld avtalsförpliktelse.

18 Den andra frågan går ut på att domstolen skall avgöra om en ensamåterförsäljare skall anses leda en sådan filial, agentur eller liknande tillhörig leverantören som avses i artikel 5.5, om han å ena sidan varken är behörig att handla i leverantörens namn eller att förplikta denne, och å andra sidan varken står under dennes kontroll eller ledning.

19 Enligt artikel 5.5 i konventionen kan talan mot den som har hemvist i en konventionsstat väckas i en annan konventionsstat:

"i fråga om tvist som hänför sig till verksamheten vid en filial, agentur eller liknande, vid domstolen i den ort där denna är belägen".

20 Ett av de viktigaste kännetecknen för en filial eller en agentur är att de står under moderföretagets ledning och kontroll.

21 När det gäller uttrycket "eller liknande" i samma artikel framgår det av såväl bestämmelsens syfte som dess ordalydelse att uttrycket, i konventionens anda, skall innebära en verksamhet med samma huvudsakliga kännetecken som filial eller agentur.

22 Uttrycken filial, agentur eller liknande kan alltså inte omfatta en ensamåterförsäljare, vars verksamhet är sådan som den nationella domstolen uppgivit.

23 Av dessa skäl blir svaret på den andra frågan att en ensamåterförsäljare inte kan anses leda en sådan filial, agentur eller liknande tillhörig leverantören som avses i artikel 5.5 i konventionen av den 27 september 1968, om han varken står under leverantörens kontroll eller ledning.

Rättegångskostnader

24 De kostnader som har förorsakats regeringen i Förenade kungariket och Europeiska gemenskapernas kommission, som har inkommit med yttrande till domstolen, är inte ersättningsgilla.

25 Eftersom förfarandet i förhållande till parterna i målet vid den nationella domstolen utgör ett led i beredningen av samma mål, ankommer det på den nationella domstolen att besluta om rättegångskostnaderna.

På dessa grunder beslutar

DOMSTOLEN

- angående den fråga som genom dom av den 9 december 1975 förts vidare av Cour d'appel i Mons - följande dom:

1) **I en tvist mellan en ensamåterförsäljare och hans leverantör, där den förre anklagar den senare för att brutit ensamåterförsäljaravtalet, avser begreppet "förpliktelse" i artikel 5.1 i konventionen av den 27 september 1968 om domstols behörighet och om verkställighet av domar på privaträttens område, den avtalsförpliktelse som ligger till grund för talan, dvs. leverantörens förpliktelse som svarar mot den avtalsrättighet som åberopas som grund för ensamåterförsäljarens talan.**

I en tvist som avser följderna av leverantörens brott mot ett ensamåterförsäljaravtal, exempelvis betalning av skadestånd eller hävning av avtalet, är den förpliktelse som skall beaktas vid tillämpning av artikel 5.1 i konventionen, den förpliktelse som leverantören har enligt avtalet och vars bristande uppfyllelse åberopas till stöd för ensamåterförsäljarens yrkande om skadestånd eller hävning av avtalet.

Vad gäller talan om betalning av tilläggsersättning är det den nationella domstolens sak att undersöka om det, enligt den lag som är tillämplig på avtalet, rör sig om en självständig avtalsförpliktelse eller om en förpliktelse som träder i stället för en icke uppfylld avtalsförpliktelse.

2) **En ensamåterförsäljare kan inte anses leda en sådan filial, agentur eller liknande tillhörig leverantören som avses i artikel 5.5 i konventionen av den 27 september 1968, om han varken står under leverantörens kontroll eller ledning.**

Lecourt Kutscher O'Keeffe Donner Mertens de Wilmars

Pescatore Sørensen Mackenzie Stuart Capotorti

Avkunnad vid offentligt sammanträde i Luxemburg den 6 oktober 1976.

A. Van Houtte
Justitiesekreterare

R. Lecourt
Ordförande